

De Roodmus in Zuid-Kennemerland

Pieter Thomas

Inleiding

Naast de achteruitgang van vele vogelsoorten als Wulp, Grauwe Klauwier en Geelgors in Zuid-Kennemerland, is er gelukkig ook sprake van soorten die in toenemende mate worden gesignaleerd. Eén daarvan is de Roodmus *Carpodacus erythrinus*. In de rest van dit stuk volgt een korte beschrijving over herkenning, verspreiding, biotoop en het voorkomen van de Roodmus in Zuid-Kennemerland. Het laatste wordt geschetst aan de hand van waarnemingen in Fitis. Uit de toch nog schaarse informatie over de Roodmus heb ik geprobeerd een beeld te vormen van deze nieuwe soort in Zuid-Kennemerland.

Herkenning

In de meeste gevallen zal een Roodmus het eerst opvallen door de zang: een helder en vrij hard 'tjewiet-tjewiedjoe', ook wel omschreven als 'Pleased to meet you'. Eenmaal gehoord zal de zang niet snel vergeten worden, omdat zij niet op enige andere vogelzang lijkt. Het in zicht krijgen van een zingende vogel zal weinig moeite opleveren.

Als we met een adult mannetje te maken hebben valt de rode kleur van de kop en borst meteen op. De buik is wit of crème-kleurig. De vleugels zijn bruinachtig met twee onduidelijke dwarsbanden als bij een Huismus, maar met een rode waas. De staart is eveneens bruin en gevorkt. Het postuur is gedrongen. De Roodmus heeft grote, zwarte ogen en een zwarte vinkesnavel, die meteen verraad dat we met een zaadeter te maken hebben. De vlucht is licht golvend en doet vinkachtig aan.

De kleur van het vrouwtje is gelig tot bruin met kleine verticale vlekken op de borst. Mede daardoor is een vrouwtje moeilijk te ontdekken in het struikgewas.

Verspreiding

Het oorspronkelijke broedgebied van deze soort bevindt zich in de gematigde zone van Midden-Europa tot in Oost-Azië. De overwinteringsgebieden bevinden zich in het zuidelijk deel van Azië en strekken zich uit van Turkije tot China.

De Roodmus heeft zijn broedgebied in de afgelopen decennia sterk naar het westen uitgebreid. De soort broedt thans tot in Denemarken, Duitsland en Nederland. De eerste, zekere Nederlandse broedgevallen werden in 1987 vastgesteld bij Den Haag en op Schiermonnikoog. Ook elders in Nederland zouden broedgevallen zijn geconstateerd.

Het aantal waarnemingen in Nederland neemt serieuze vormen aan. Zo werden bijvoorbeeld op de Waddeneilanden in 1991 nog maar 11 waarnemingen gedaan, terwijl het er in 1992 al ruim 45 waren. Dit grote verschil zou eventueel veroorzaakt kunnen zijn door de harde, aanhoudende oostenwinden tijdens de trek in mei 1992. De meeste meldingen van zingende Roodmussen komen van de Waddeneilanden, de Flevopolders en de kuststreek.

Biotoop en voedsel

De Roodmus heeft een voorkeur voor struikgewas met ondergroei in de nabijheid van water. Op sommige plaatsen broedt de Roodmus zelfs in parken en tuinen met dichte begroeiing in dorpen en steden. Het nest wordt door het vrouwtje gebouwd. Het ligt laag in de moerassige vegetatie, onkruid of struiken. In juni legt het vrouwtje vier tot zes helderblauwe eieren. De jongen komen na 12 tot 14 dagen uit het ei. Ze verlaten het nest na 11 tot 13 dagen, voordat ze kunnen vliegen.

De vogels eten hoofdzakelijk zaden (o.a. rozebottel en paardebloem), knoppen en bladeren van diverse kruidachtige planten en bomen. Echter, ook kleine insecten en rupsen worden gegeten.

Voorkomen in Zuid-Kennemerland

Uiteraard worden ook in onze regio toenemende aantallen gemeld. Een overzicht van de waarnemingen vanaf 1987 wordt gegeven in tabel 1.

De meeste waarnemingen werden gedaan in de maanden mei, juni en juli. In alle gevallen betrof het echter ongepaarde mannetjes, die één of hoogstens enkele dagen op dezelfde plek werden waargenomen. Hieruit kan worden geconcludeerd dat nog niet van een territorium, of nog mooier een broedgeval, mag worden uitgegaan.

Tabel 1. Overzicht van de waarnemingen van de Roodmus in Zuid-Kennemerland.

Jaar	Datum	Plaats	Bijz.
1987	29 mei	Kennemerduinen	Zingend onv. ♂
	22 aug	Kennemerduinen	Vangst juveniel
	19 sep	Kennemerduinen	Vangst adult ♂
1988	26 mei	Telpost Parnassia	Zingend → N
	11 jun	Bloemendaal aan Zee	♂
1991	21 jun	Zeebad IJmuiden	Onvolwassen ♂
	7 jul	Kennemerduinen	Zingend ♂
1992	19 mei	AW-duinen	♀ ter plekke
	11 jun	AW-duinen	♂ zingend → Z
	21 jul	Zeebad IJmuiden	Zingend

Geraadpleegde literatuur

- Anonymus, 1989. Recente meldingen. Dutch Birding 11(4).
- Anonymus, 1991. Recente meldingen. Dutch Birding 12(4).
- Anonymus, 1992. Impressies BSP-broedvogels 1992. SOVON-Nieuws 5 (4): 5-6.
- By, R.A. de & CDNA, 1991. Zeldzame en schaarse vogels in Nederland in 1989. Limosa 64: 61-68.
- Kwint, N., 1991. Succesvolle broedgevallen van de Roodmus op Terschelling in 1991. Limosa 64: 172.
- Peterson, R., Mountfort, G. & P.A.D. Hollom, sine anno. Tirion, Baarn.
- Ruitenbeek, W., Scharringa, C. & P.J. Zomerdijk, 1990. Broedvogels van Noord-Holland. SVN/Provincie Noord-Holland, Assendelft.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse vogels. SOVON, Arnhem.
- Stastny, K., 1989. De grote encyclopedie der vogels. Rebo Producties, Lisse.
- Stuart, J., 1987. Roodmus in Zuid-Kennemerland. De Fitis 23: 133-134.

P. Thomas, Schoollaan 72E, 2121 GH Bennebroek